

Handläggare
Hanna Markkula
Telefon: 08-508 36 235**Till**
Äldrenämnden
den 24 september 2019

Remiss av Utkast till lagrådsremiss - En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket

Svar på remiss från kommunstyrelsen – dnr 2019/1131, kontorsutlåtande

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande som svar på remissen och lägger ärendet till handlingarna.

Margareta Östrand
Tf. förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

I lagrådsremissen föreslås att en ny lag ska införas om konsultation i ärenden av särskild betydelse för samerna. Konsultationsordningen ska ge samiska företrädare en förbättrad rätt till delaktighet och främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter. Lagförslaget innebär en skyldighet för regeringen, statliga förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner att innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna tillämpa konsultationsordningen. Den nya lagen och vissa relaterade lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Äldreförvaltningen ser att förslaget är ett led i att stärka samernas inflytande över sina angelägenheter vilket framför allt kommer beröra kommuner i norra delar av landet. Vissa förtydliganden efterfrågas.

Bakgrund

Kulturdepartementet inom regeringskansliet har utarbetat utkast till lagrådsremiss ”En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket”. Stockholms stad är en av 157 remissinstanser.

Kommunstyrelsen har remitterat lagrådsremissen till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och socialnämnden, Skärholmens, Östermalms och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnder. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 10 september. Remissen besvaras i form av ett kontorsutlåtande.

Ärendet

Sveriges fem nationella minoriteter är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Det samiska folket har även en av riksdagen fastställd ställning som urfolk. Samerna ska ha möjlighet att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv och ha inflytande i frågor som berör dem.

Samråd är ett vanligt inslag i myndigheters beslutsprocesser då det finns en skyldighet att samråda kring ärenden inom exempelvis miljö- och naturvård. För förvaltningsmyndigheter gäller en allmän samrådsskyldighet med bland annat samer i enlighet med lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Bestämmelser om samråd med samiska företrädare finns även i lagstiftning på enskilda områden, såsom minerallagen (1991:45) och skogsvårdslagen (1979:279).

I lagrådsremissen beskrivs dock att Sverige återkommande får kritik från internationella granskningsorgan angående efterlevnad av de åtaganden som finns inom urfolksrätten. Kritiken rör brister att tillgodose samernas möjlighet att påverka beslut. I remissen görs bedömningen att befintlig lagstiftning om samråd således inte är tillräcklig för att säkerställa kraven på samiskt inflytande.

Det föreslås därav att en konsultationsordning i frågor som rör samerna regleras i en särskild lag. Lagen ska ge samerna en stärkt rätt till deltagande och insyn i beslutsprocesser genom att de ska konsulteras i frågor som kan få särskild betydelse för samerna. Det kan exempelvis vara markanvändning, gruvdrift, renkötsel, vind- och vattenkraft, fiske, skogsfrågor men även förskola, utbildning eller vård. Begreppet konsultation ska användas för att beskriva den nya ordningen och för att särskilja den från andra former av samråd.

fattas i ärenden som kan få särskild betydelse konsultera Sametinget som företrädare för det samiska folket. När ett ärende kan få särskild betydelse för en sameby eller en samisk organisation ska även dessa konsulteras. Domstolar, vissa myndigheter och ärendetyper är undantagna konsultationsskyldigheten.

Den konsultationsskyldige bestämmer hur konsultationen ska genomföras men ska så långt som möjligt tillgodose den samiska företrädarens önskemål. Konsultationen ska fortgå tills enighet eller samtycke i frågan uppnåtts eller tills att parterna förklarar att detta inte kan uppnås. Konsultationen medför ingen vetorätt för samiska företrädare.

Förslaget bedöms medföra konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Det gäller främst för kommuner i övre Norrland och Norrlands inland samt de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för samiska. I lagrådsremissen görs, efter prövning enligt proportionalitetsprincipen, bedömningen att konsultationen däremot endast medför en mindre påverkan på den kommunala självstyrelsen och beslutanderätten. Inskränkningen bedöms inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den.

Den nya lagen och vissa relaterade lagändringar i sametingslagen (1992:1433) och lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Lagändringarna rör hänvisning till konsultationslagen för att bidra till att tydliggöra skillnaden mellan konsultation och samråd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 18 september 2019. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 17 september och socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 19 september.

Förvaltningens synpunkter

Äldreförvaltningen ser att förslaget är ett led i att stärka samernas rätt till delaktighet och inflytande över beslut som särskilt rör dem. Konsultationsordningen bidrar till att kommuner, framför allt i norra delar av landet, får ett bredare beslutsunderlag i ärenden som rör samiska frågor.

Äldreförvaltningen menar, i likhet med lagrådsremissen, att konsultationsordningens påverkan på kommuners självstyrelse och beslutanderätt sannolikt kommer att bli begränsad då förfarandet endast ska genomföras i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Däremot kan en tydligare beskrivning eller riktlinjer behövas kring de frågor som ska omfattas av konsultationsskyldigheten i en kommun som, i likhet med Stockholm som ingår i förvaltningsområde för samiska, men geografiskt inte berörs av frågor kopplade till exempelvis mark och jakt.

I remissen görs bedömningen att förslaget kan innebära en ökad administration och arbetsbörda för berörda myndigheter. Äldreförvaltningen ställer sig därför positiv till att samrådsförfaranden föreslås samordnas med konsultationer för att begränsa resursåtgången för parterna. I och med att berörda kommuner redan idag samråder med företrädare för samerna genom nu gällande lagstiftning finns sannolikt redan etablerade kontakter och upparbetade rutiner för detta. Samtidigt vill äldreförvaltningen lyfta fram att eventuella konsekvenser för kommunerna till följd av förslaget ska ses i ljuset av konsultationsordningens syfte som främst är att främja det samiska folkets inflytande.

Bilaga

Remiss av Utkast till lagrådsremiss - En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket